

Toch heeft dat de Belgen niet met zijn regeering kunnen verzoenen. Ze hadden daartegen allerlei grieven, die hier niet afzonderlijk kunnen worden behandeld. Ik wil me bepalen tot de hoofdoorzaak der verdeeldheid, de wijze, waarop in 1814 de vereeniging der beide deelen tot stand is gebracht.

Die vereeniging is door de Mogendheden gedecreteerd. Zij vormde een onderdeel van de schikkingen, die ten slotte door het Weener Congres definitief zijn vastgesteld. Alleen wanneer de Zuidelijke met de Noordelijke Nederlanden vereenigd werden, zou er een staat ontstaan, krachtig genoeg om een bolwerk te vormen tegen Fransche veroveringszucht; ook krachtig genoeg om de koloniën te verdedigen, die Engeland van zins was ons terug te geven. Wij hadden geen keus; de vereeniging met België was de prijs, waarvoor wij de koloniën terug kregen. Willem wou dien prijs gaarne betalen. Hij heeft België niet tegen wil en dank aanvaard, neen, een zijner liefste wenschen ging daarmee in vervulling. Toch is de vereeniging, hoe hij er ook voor moge hebben geijverd, niet zijn werk geweest, maar dat van de Mogendheden.

Dit wat aangaat de vereeniging zelf. Hoe staat het nu met den *modus quo*? Deze was van de hoogste beteekenis. Want wel waren de Noordelijke en de Zuidelijke gewesten één geweest onder de Bourgondische en Oostenrijksche vorsten, doch sinds 1579, dus al bijna twee-en-een-halve eeuw, waren ze van elkaar gescheiden. Diepgaand was het verschil in godsdienst en materieele belangen, en de economische en militaire overheersching van de Republiek in de achttiende eeuw had het Zuiden nog meer van het Noorden vervreemd. Zoo het al mogelijk zou zijn den vroegeren band te herstellen, dan toch alleen, zoo men met veel beleid en staatsmanskunst te werk ging. Men heeft het echter heel anders aangevat. Hoe is dat toch mogelijk? In de dagen van Willem I schreef men dit algemeen aan de Mogendheden toe: de acht artikelen maakten zoo'n